

Bakanlık artan ihtiyacın karşılanması ve bağımlılıktan kurtulma gerekçesiyle savunuyor Nükleerde 'artan talep' yalanı

Nedim Bülent DAMAR

EMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın web sitesinde yer alan 2013 Bütçe sunumunun 26. sayfasında Türkiye için Nükleer enerjiden elektrik üretilmesinin elzem olduğu bir kez daha ifade ediliyor.

Bu elzem olmanın veya daha anlaşılır bir dille bu nükleer santralin gerekliliği yine aynı sayfada "artan talebin karşılanması ve ithal yakıtlara bağımlılıktan kaynaklı risklerin azaltılması" olarak belirtiliyor.

Yine aynı raporun ilerleyen satırlarında nükleer santralin ayrıca karbon salınımlarının artmasını önlemek için de gerekli olduğu savunuluyor.

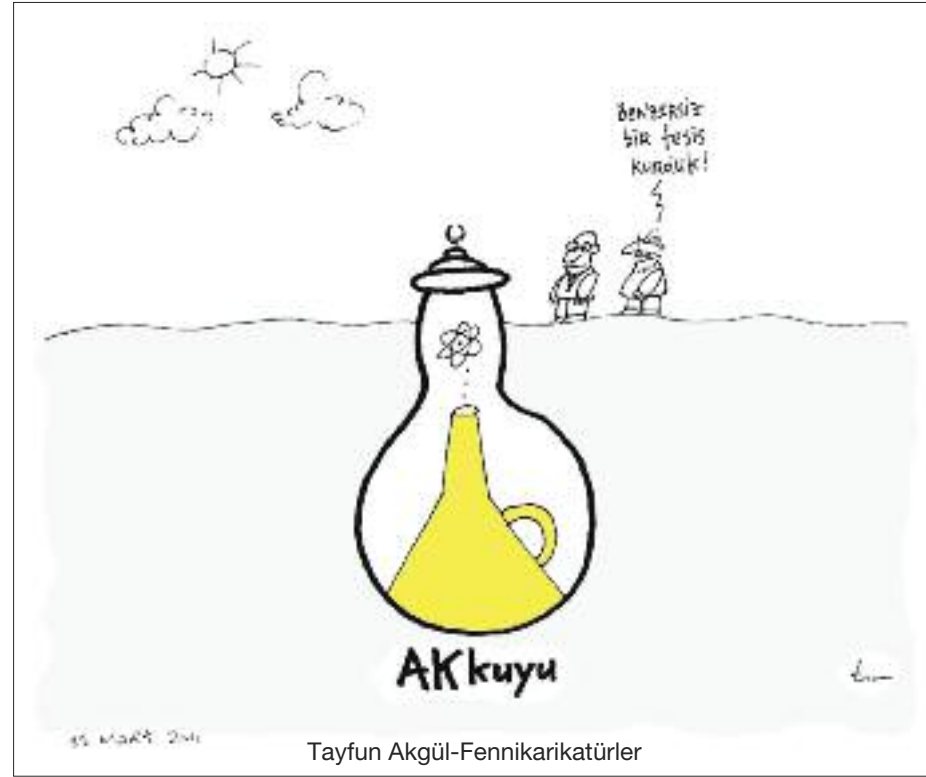
Yani nükleer santralin yapılmasına karar veren, santralin yapımı için 4628 sayılı Yasa'ya göre ihaleye çıkan fakat özel sektör tarafından yapılması için gerekli ilgiyi bulamayan ve Akkuyu Nükleer Santrali'nin yapımını gerçekleştirmek için bu konuya özel yasalar çıkaran AKP Hükümeti; en yetkili ağızdan nükleer santralin yapılması gerekçesini iki elzem bir de yan gerekçeyle açıklıyor.

Halka yansıması

AKP'nin bu gerekçelerini teker teker ele alarak nükleer santral yapımı gerçekten elzem mi, artan talebin karşılanması için başka yollar yok mu, nükleer santral gerçekten ithal yakıtlara bağımlılık riskini azaltıyor mu diye incelemek gerekiyor. Çünkü eğer Akkuyu Nükleer Santrali yapılırsa bu santralin işletmeye alınacağı yıldan itibaren 15 yıl süre ile üreteceği elektriğin bedelinin yarısının karşılığı olan yaklaşık 51 milyar doları doğrudan Türkiye Cumhuriyeti yani halk vergileri ile ödeyecek. Artık bu bedelle devletin aldığı elektriği evde kullanırken kullanıcılar kilovat saat başına ne ödeyecek belli değil. Ayrıca santralin sahibi Rus çoğunluk hisseli şirket üreteceği elektriğin alım garantili bölümü haricindeki üretimini eğer ihraç etmez ise hangi bedelden satacak ve biz ne ödeyeceğiz; o da belli değil. Yani sonuçta bir kaza ya da arıza halinde karşı karşıya kalacağımız hayati ve çevre tehlikeleri yanında olayın bir de halkı doğrudan ilgilendiren ekonomik tarafı var. Şunu da belirtelim ki nükleer santrale devletin bir kilovat saat için ödeyeceği bedel TETAŞ'ın şimdiye kadar satın aldığı en pahalı yıllık ortalama elektrik ücretinden yüzde 40 daha pahalı ve son 10 yıllık elektrik ücretleri ortalamasının ise iki katı. Dolayısı ile pahalı satın alınan enerji daha pahalı satılacağından sorun aylık elektrik gideri için bir bütçe ayırmak zorunda olan vatandaşları doğrudan ilgilendiriyor.

Akkuyu Nükleer Santrali'nin Bakanlıkça belirtilen gerekçelerinden ilki olan artan talebin karşılanmasına ilişkin olarak yine Bakanlığın 2013 bütçe sunumunun 28.

Nükleer santralin 'elzem' olduğu, bütçe görüşmelerinde artan talebi karşılama ve dışa bağımlılığın azaltılması gerekçeleriyle savunuldu. Şu anda nükleer santralin üreteceğinin 25 katı enerjiyi üretecek yatırım planlaması bulunuyor. Bu açıdan nükleer santral yapımını taleple açıklamak olanak dışı. Nükleerin yakıtının dışardan gelecek olması, enerjide bağımlılık sorununun çözüleceğiiddiasını da çökertiyor.

sayfasında özel sektöre verilen üretim lisanslarına ilişkin verdiği bilgilere göz atalım:

Buna göre bugün itibarı ile:

■ Lisans verilen özel sektör yatırımlarının toplamı 70 bin 472 MW. Bunun yanında lisanslama süreci devam eden kapasite de 73 bin 229 MW olarak belirtilmektedir. Verilen lisanslardan işletmede olanlar dışında bugün için inşası devam edenler yaklaşık 46 bin 600 MW gücündedir. Bu santrallara lisanslar verilmeden önce fizibiliteleleri incelenmiş ve uygun bulunmuştur. Yani teorik olarak 119 bin 829 MW kapasite bugün için yapılma aşamasındadır.

■ Yine aynı sunumda mevcut elektrik üretim kapasitesi de 55 bin 785 MW olarak belirtilmektedir. Basit bir hesapla muhtemel kapasite; 55 bin 785 MW kesin, 46 bin 600 MW inşa halinde ve 73 bin 229 MW muhtemel olmak üzere toplam 175 bin 614 MW'tır.

2013 bütçe sunumunda 2023 yılı hedef kapasitesi de 100 bin MW olarak belirtilmiştir.

Şimdi bu durumda nükleer santralin artan talebin karşılanması hususunda elzem olduğundan bahsedilebilir mi? Akkuyu Nükleer Santrali'nin kapasitesi olan 4 bin 800 MW'ın yaklaşık 25 misli muhtemel santral kapasitesi vardır. Tüm dünya tarafından kuşku ile bakılan güvenlik tedbirlerinin artırılması için yıllardır çalışmalar

yapılan, muhtemel bir arıza, kaza durumunda önlenemez yaşam ve çevre felaketine neden olacak olan bu tesis için, bu denli büyük oranda başka kaynak imkanı varken, neden ısrar edilir?

Bugün ve en azından önümüzdeki 10 yıl için kapasite açısından gerekli olmadığı bu denli ayan beyanken, neden nükleer santral yapılması için artan talebin karşılanması gerekçesi gösterilir?

Yakıtı da dışa bağımlı

Nükleer santralin yapımı için ithal yakıtlara bağımlılık risklerinin azaltılması, ikinci "elzemlik" koşulu olarak gösteriliyor. Burada anlaşılabilir bir durum var. Nükleer santralin yakıtı Türkiye'de olmadığına göre herhalde kastedilen anlaşma gereği yakıt getirme ve santralin işletme sorumluluğunun Rus şirkete olması ve dolayısı ile devletin bu santral için yakıt ithal zorunluluğu olmaması. Yani şirket yakıt getirmez ise santral çalışmaz ne yapalım sorumluluk onda deyip bırakılacak mı? Yoksa şirket santrali yaptıktan sonra elektriği satmak için yakıtı da nasılsa getirir diye mi düşüneceğiz? Yani "Bu santralin işleticisi yakıtı getirmez ise santralin işletilmesi için ne yapacağız?" sorusunun cevabı yok. Yani santrale yakıt gelmez santral üretim yapmaz bizim de ithal yakıt bağımlılık riskimiz mi azalır? Kaldı ki ithal yakıt için de dışarıya kaynak aktarımı olacağından ithalat bağımlılığının ortadan kalktığından söz

edilmesi zaten ekonomik olarak da mümkün değildir. Herhalde elzemlik gerekçeleri daha ciddi olmalıdır. Nükleer yakıt ve nükleer yakıt üretme ve hammaddesini işleme olanakları Türkiye'de yok ve bu santral elektrik üretirken de olmayacak. O zaman bu santralin ithal yakıt bağımlılığı azaltma olasılığı yok. Bakanlığın aynı sunumda bir yan gerekçe olarak sunduğu nükleer santrallerin karbon salınımlarının artmasındaki payının öteki fosil yakıtlı santrallara göre daha az olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak bu hususun da yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretilmesi ve bunların arz güvenliğinin artırılması sonucunda oluşacak tablo içerisinde değerlendirilmesi gerekir. Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektriğin karbon salınımını arttırmak etkisi ihmal edilecek derecede azdır. Yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretimi için kullanılan araçların maliyetleri hızla düşmektedir. Çoğunluğunda yakıt ücreti olmadığından ilk yatırım bedellerindeki düşüş trendi böyle devam ederse çok kısa zaman sonra ekonomik kriterlerin de yenilenebilir kaynaklar açısından önemli avantajlar sağlayacağı beklenmektedir. Bu ise ekonomik olarak da yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretim yatırımlarını nükleer santrallara alternatif haline getirebilir.

Aceleyle gerek yok

Sonuç olarak Bakanlığın nükleer santral yapım gerekçelerinin hiçbirinin vazgeçilmez olmadığı ve alternatiflerinin olduğu açıkça görünmektedir. Bu nedenle bu yatırımın şimdi yapılmasında mantıklı hiçbir açıklama bulunmamaktadır.

Bu santral şimdi yapılmamalıdır. Acele edecek hiçbir neden yoktur. Dünyadaki nükleer yakıt kaynaklarının binde biri bile kullanılmış değildir. Ücretini ödedikten sonra bu santraller her zaman yaptırılır.

Bakarsınız kaya gazı ABD'yi nasıl yakıtta dışa bağımlılıktan kurtardı ve dış siyasetlerini bile değiştirdi ise Türkiye'nin güneşi, rüzgarı, belki buharı ve su kaynakları da bize yakıtta dışa bağımlılığı unutturur.

Nükleer santral için harcadığımız zaman ve parayı bu kaynakların geliştirilmesine harcarsak bu süreç daha da hızlanır.

Ancak bütçe sunumunda anlatılanlar dışında başka gerekçeler varsa bunu da Türkiye'de yaşayanların bilme hakkı vardır. Sonunda bir kazada onlar ölecek, pahalı elektrik bedelini onlar ödeyecek. Bu sorunun cevabını da Akkuyu Nükleer Santrali'ni yapma kararı alanlar ciddi olarak vermek zorundadır.